

Sygn. akt VU 46/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 maja 2017 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Marzena Głuchowska

Protokolant st. sekr. sądowy Barbara Wypych

po rozpoznaniu w dniu 16 maja 2017 r. w Kaliszu

odwołania (...) M. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 18 listopada 2016 r.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. A. A.

z dnia 8 grudnia 2016 r.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. T. B.

z dnia 14 grudnia 2016 r.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. K. K. (1)

z dnia 20 grudnia 2016 r.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. I. A.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. I. B. (1)

z dnia 28 grudnia 2016 r.

- Nr (...) (znak (...) - (...)) dot. O. D.

w sprawie (...) M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o ustalenie ubezpieczenia dot. A. A., T. B., O. D., K. K. (1), I. A., I. B. (2)

1. **Oddala odwołania,**

2. **Zasądza od M. K. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 832,50 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 18.11.2015 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **A. A.** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 31.03.2014 r. do 22.08.2014 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Decyzją nr (...) z dnia 08.12.2016 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **T. B.** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 16.05.2013 r. do 08.10.2013 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Decyzją nr (...) z dnia 14.12.2016 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **K. K. (1)** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 02.12.2013 r. do 17.10.2014 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Decyzją nr (...) z dnia 28.12.2016 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **O. D.** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 01.07.2014 r. do 18.12.2014 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Decyzją nr (...) z dnia 20.12.2016 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **I. A.** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 08.05.2014 r. do 04.07.2014 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Decyzją nr (...) z dnia 20.12.2016 r. znak (...) - (...) organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. stwierdził, iż **I. B. (3)** podlega obowiązkowemu ubezpieczeniu społecznemu w okresie od 12.09.2014 r. do 12.10.2014 r. z tytułu umowy zlecenia zawartej z (...) M. K. (1) w O..

Od powyższych decyzji odwołanie złożył M. K. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...), domagając się ich zmiany i ustalenia iż A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) nie podlegają ubezpieczeniu społecznemu w okresach objętych spornymi decyzjami.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania.

W toku postępowania Sąd uznał, iż A. A., T., B., K. K. (1), O. D., I. A. I. B. (3) mają status strony w niniejszej sprawie.

Sąd ustalił co następuje.

M. K. (1) prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) w O.. Jest to działalność prowadzona w oparciu o wpis do ewidencji działalności gospodarczej. Działalność prowadzona była w okresie od 25.03.2013 r. do 29.01.2014 r. pod nazwą Agencja Pracy (...), natomiast od dnia 30.10.2014 r. pod nazwą (...). Działalność polega na wprowadzeniu leasingu pracowniczego – zatrudnianie osób i świadczenie usług na rzecz firm, z którymi płatnik podpisał umowy o świadczenie usług.

(dowód: częściowo zeznania M. K. (1))

Odwołujący podpisał umowę o świadczenie usług polegających na uboju, rozbiorze i pakowaniu drobiu z PHU (...) Sp. z o.o.z. siedzibą w Ś.koło O. (1) oraz (...) Sp. z o.o.Z firmą (...) Sp. z o.o.zawarta została umowa z dnia 08.10.2014 r. na świadczenie usług leasingu pracowniczego przy uboju, rozbiorze i pakowaniu drobiu oraz pozostałych czynności pomocniczych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej przez usługobiorcę. Usługodawca czyli firma (...) zobowiązywał się wykonywać usługi w oparciu o własnych pracowników lub osoby zatrudnione w oparciu o inne umowy, Realizacja usług odbywała się w oparciu o wskazówki firmy (...), na terenie firmy (...), w godzinach przez Merda ustalonych, przy użyciu jej materiałów, urządzeń, z uwzględnieniem jej wskazówek, przy dostarczeniu przez Merda odzieży roboczej, po przeszkoleniu osób przez Merda. Merda miała kontrolować sposób realizacji umowy przez (...). (...) mógł wyznaczyć osobę, która kontrolowałaby wykonywanie świadczonych usług, przestrzeganie bhp, bieżącą ewidencję czasu pracy – w razie potrzeby. W dniu 25.03.2013 r. zawarta została umowa o świadczenie usług z firmą Przedsiębiorstwo Produkcyjno- Handlowe (...) Spółka z o.o.w O.z siedzibą w

Ś.. Przedmiotem umowy było wykonywanie usług na rzecz usługobiorcy A.usług polegających na uboju, rozbiorze i pakowaniu drobiu w oparciu o własne zasoby kadrowe. Miejszem realizacji umowy był zakład firmy (...), wykonywanie pracy odbywało się według wskazówek A., w godzinach ustalonych przez A., przy użyciu materiałów i urządzeń A., przy uwzględnieniu wskazówek A., z użyciem odzieży roboczej dostarczonej przez A., po przeszkoleniu bhp przez A.. Odwołujący podpisał umowę o świadczenie usług z dnia 01.07.2013 r. z firmą (...)na wykonanie usługi polegającej na zszyciu na maszynie krawieckiej gotowych elementów oraz ich segregowaniu i pakowaniu. Miejszem realizacji umowy był zakład firmy (...), wykonywanie pracy odbywało się według wskazówek firmy (...), w godzinach ustalonych przez firmę (...), przy użyciu materiałów i urządzeń firmy (...), przy uwzględnieniu wskazówek firmy (...), z użyciem odzieży roboczej dostarczonej przez firmę (...), po przeszkoleniu bhp stanowiskowym przez firmę (...). Odwołujący zawarł umowę o świadczenie z dnia 04.04.2014 r. z firmą (...) Spółka Jawna. Umowa dotyczyła świadczenia usługi leasingu pracowniczego polegającego wypożyczaniu pracowników do wytwarzania cegieł i doprowadzania cegieł do miejsca magazynowania w oparciu o własne zasoby kadrowe. Miejszem realizacji umowy był zakład firmy Cegielnia, wykonywanie pracy odbywało się według wskazówek firmy Cegielnia, w godzinach ustalonych przez firmę Cegielnia,, przy użyciu materiałów i urządzeń firmy Cegielnia, przy uwzględnieniu wskazówek firmy Cegielnia, z użyciem odzieży roboczej dostarczonej przez firmę Cegielnia, po przeszkoleniu bhp stanowiskowym przez firmę Cegielnia.

Aby zrealizować powyższe umowy, firma (...) sporządzała umowy o dzieło i umowy zlecenia z różnymi osobami, w tym osobami objętymi niniejszym postępowaniem. Umowy zlecenia dotyczyły wykonywania czynności pomocniczych przy produkcji drobiu, a przedmiotem umów o dzieło był rozbiór kur. Nadto umowy o dzieło dotyczyły zszycia maszynami krawieckimi partii gotowych elementów, a umowy zlecenia - czynności pomocniczych przy segregowaniu i pakowaniu elementów krawieckich, także umowy o dzieło dotyczyły wykonania cegieł, a umowy zlecenia czynności pomocniczych przy produkcji cegieł.

Praca wykonywana była w następujący sposób. Co do uboju praca wykonywana była w ubojni, nie były wymagane żadne kwalifikacje zawodowe. Wymagano wykonania badań lekarskich. Odzież robocza i sprzęt dostarczył właściciel ubojni. Wszystkie czynności wykonywane były w ubojni. Praca była wykonywana przy taśmie produkcyjnej przy oczyszczaniu drobiu z wnętrzości, przy różnych etapach tej pracy zależnie od miejsca przy taśmie. Drób był wyciągany z klatki, następnie zawieszany na haku taśmy, elektrycznie zabijany, oczyszczany z pierza na gorąco przez maszynę, następnie oczyszczany z wnętrzości. Osoby pracujące przy taśmie zamieniały się miejscami, gdyż jedne prace były cięższe, inne lżejsze. Praca była wykonywane w godzinach w zależności od potrzeb, na wezwanie, po kilka do 10 godzin, także w dni wolne od pracy. Sekretarka notowała ilość przepracowanych godzin. Nadzór nad wykonaniem pracy sprawował kierownik zmiany, brygadzysta oraz dyżurny weterynarz. Pracujący miał słuchać i wykonywać polecenia, reagować na zastrzeżenie co do jakości wykonywanej pracy. Przy taśmie pracowało około 20 osób. Wynagrodzenie uzależnione było od ilości przepracowanych godzin. Ustalona było stawka godzinowo: 8 zł, potem 10 zł. Wynagrodzenie wypłacał M. K. (1). M. K. (1) odliczał od wynagrodzenia koszty zakwaterowania w hotelu co do osób, które korzystały w tym zakresie z jego usług. Nie informowano pracowników o kwestiach dotyczących ubezpieczenia. Po uboju następowało sprzątanie w tym samym miejscu, gdzie był wykonywany ubój. Nie było żadnego rozgraniczenia między czynnościami dotyczącymi uboju, jak potem czynnościami sprzątania po uboju. Gdy kończył się ubój wzywano telefonicznie osoby do sprzątania po uboju. Ewidencjonowane były godziny pracy przy sprzątaniu. Sprzątanie nadzorował pracownik firmy. Wynagrodzenie było według ilości przepracowanych godzin.

Co do pracy w Cegielni praca wyglądała następująco: cegły wykonywano zgodnie z procesem technologicznym, a czynności pomocnicze przy produkcji cegieł obejmowały czynności potrzebne do produkcji cegieł i składowanie i sprzątanie stanowiska pracy. Co do pracy w firmie (...) wykonującej meble praca polegała na uszyciu określonej ilości siedzisk do mebli, a prace pomocnicze przy segregowaniu i pakowaniu elementów krawieckich polegały na posprzątaniu stanowiska pracy, zapakowaniu gotowych elementów tapicerki meblowej.

(dowód: zeznania T. B., K. K. (1), częściowo zeznania M. K. (1)).

Z A. A. zawarte były umowy: w dniu 31.03.2014 r. umowa o dzieło nr (...) na okres od 31.03.2014 r. do 30.04.2014 r. na wykonanie rozbioru 9380 kur za wynagrodzeniem 8 zł na godzinę – za całość – 1408 zł, w dniu 27.04.2014 r. umowa

o dzieło nr (...) na okres od 02.05.2014 r. do 13.07.2014 r. na wykonanie rozbioru 21330 kur, za wynagrodzeniem 8 zł za godzinę, łącznie 3200 zł, w dniu 01.07.2014 r. umowa o dzieło nr (...) na okres od 14.07.2014 r. do 31.08.2014 r. na wykonanie rozbioru 3400 kur za wynagrodzeniem 8 zł za godzinę – łącznie 2176 zł, umowa zlecenia z dnia 27.04.2014 r. nr (...) na okres od 01.05.2014 r. do 13.07.2014 r. na wykonanie czynności pomocniczych przy produkcji drobiu w placówce klienta zewnętrznego za wynagrodzeniem 13,80 zł za godzinę, umowa zlecenia z dnia 01.07.2014 r. nr. (...) na okres od 14.07.2014 r. do 31.08.2014 r. na wykonanie czynności pomocniczych przy produkcji drobiu w placówce klienta zewnętrznego za wynagrodzeniem 13,20 zł za godzinę.

Z B. T. dniu 16.05.2013 r. zawarta została: umowa o dzieło nr (...) na okres od 16.05.2013 r. do 30.06.2013 r. na wykonanie pracy polegającej na zapakowaniu partii drobiu przy wynagrodzeniu 10 zł za godzinę, umowa o dzieło zawarta w dniu 01.07.2013 r. na okres od 01.07.2013 r. do 31.08.2013 r. na wykonanie pracy – zapakowanie partii drobiu, za wynagrodzeniem 10 zł za godzinę, a według aneksu z dnia 01.08.2013 r. za wynagrodzeniem 10,62 zł za godzinę, umowa o dzieło nr (...) zawarta w dniu 01.09.2013 r. na okres od 01.09.2013 r. do 08.10.2013 r. za wynagrodzeniem 10,62 zł za godzinę. T. B. wykonywała pracę przy czyszczeniu żołądków. Były jej one przekazywane ze stanowiska, gdzie były pozyskiwane z drobiu, następnie czyściła je na odpowiedniej maszynie i wrzucała do skrzynek.

Osoby wykonujące pracę otrzymywały wynagrodzenie według rachunku, który wystawiły. A. A. osiągnął przychody: w kwietniu 2014 r. – 1869,00 zł, w maju 2014 r. – 2061,60 zł, w czerwcu 2014 r. – 1824,60 zł, w lipcu 2014 r. – 2027,40 zł, w sierpniu 2014 r. – 1652,40 zł. B. T. uzyskała przychody: w czerwcu 2013 r. – 1837,50 zł, w lipcu 2013 r. – 2080 zł, w sierpniu 2013 r. – 1954,08 zł, we wrześniu 2013 r. – 1258,51 zł, w październiku 2013 r. – 209,76 zł.

Z K. K. (1) zawarte były umowy: w dniu 02.12.2013 r. umowa o dzieło nr (...) na okres od 02.12.2013 r. do 18.10.2014 r. na wykonanie zszycia na maszynie krawieckiej partii gotowych elementów za wynagrodzeniem 11,10 zł za godzinę, umowa zlecenia nr (...) z dnia 02.12.2013 r. na okres od 02.12.2013 r. do 18.01.2014 r. na czynności pomocnicze przy segregowaniu i pakowaniu elementów krawieckich z wynagrodzeniem 14,87 zł za godzinę.,

Z O. D. dniu 01.07.2014 r. zawarta została: umowa o dzieło nr (...) na okres od 01.07.2014 r. do 18.12.2014 r. na wykonanie pracy polegającej na dokonaniu rozbioru 51200 kur, umowa zlecenia nr (...) z dnia 01.07.2014 r. na okres od 01.07.2014 r. do 18.12.2014 r. na wykonanie czynności pomocniczych przy produkcji drobiu w placówce klienta za wynagrodzeniem godzinowym 13,20 zł r.

Osoby wykonujące pracę otrzymywały wynagrodzenie według rachunku, który wystawiły. K. K. (1) osiągnęła przychody: według rachunków z dnia 14.12.2013 r. – 1198,00 zł, z dnia 31.12.2013 r. – 532,00 zł, z dnia 12.01.2014 r. – 1165,00 zł oraz według rachunku z dnia 17.10.2014 r. z umowy zlecenia – 78,45 zł O. D. otrzymał wynagrodzenie według rachunku z umowy o dzieło z dnia 31.07.2014 r. – 1775,00 zł, z 31.08.2014 r. – 1383,00 zł, z 30.09.2014 r. – 1515,00 zł, z 30.10.2014 r. – 1795,00 zł, z 30.11.2014 r. – 1318,00 zł, z 18.12.2014 r. – 1020, 00 zł. oraz według rachunku z dnia 31.07.2014 r., 31.08.2014 r., 30.09.2014 r., z 31.10.2014 r. z umowy zlecenia - po 92,40 zł każdy oraz z 30.11.2014 r. – 66,00 zł, z 18.12.2014 r. – 66,00 zł.

Z I. B. (1) zawarta została umowa o dzieło nr (...) na rozbiór 49060 kur na okres od 12.09.2014 r. do 28.02.2015 r., umowa zlecenia z dnia 12.09.2014 r. nr. (...) na wykonanie czynności pomocniczych przy produkcji drobiu w placówce klienta zewnętrznego. I. B. (1) przedstawił rachunek do umowy zlecenia z dnia 30.09.2014 r. na kwotę 66,00 zł, rachunek do umowy o dzieło z dnia 30.09.2014 r. na kwotę 1095,00 zł.

Z I. A. zawarta została umowa zlecenia z dnia 08.05.2014 r. nr (...) na okres od 08.05.2014 r. do 13.07.2014 r. na wykonywanie czynności pomocniczych przy produkcji cegieł w placówce klienta zewnętrznego, umowa o dzieło z dnia 08.05.2014 r. nr (...) na okres od 08.05.2014 r. do 13.07.2014 r. na wykonanie 42000 cegieł. I. A. przedstawił rachunek z dnia 31.05.2014 r. do umowy o dzieło na kwotę 1610,00 zł, i z dnia 30.06.2014 r. do umowy o dzieło na kwotę 2104,00 zł

Kwota należnych składek wynosi: co do O. D. – (...),00, co do K. K. (1) – 1085,00 zł, co do A. A. - 3400,00 zł, co do B. T.- 2756,00 zł, co do I. A. - 1395 zł, co do I. B. (1) – 412 zł,

(dowód: umowy o dzieło i zlecenia, rachunki do powyższych umów)

W okresach od 04.03.2016 r. - 20.06.2016 r. organ rentowy prowadził u płatnika kontrolę prawidłowości i rzetelności obliczania składek na ubezpieczenie społeczne. Kontrolą objęto okres od 06.2013 r. do 04.2015 r. W wymienionym protokole z dnia 20.06.2016 r. zakwestionowano umowy cywilno- prawne zawarte w celu wykonywania rozbioru drobiu oraz zapakowania partii drobiu.

Do protokołu złożono zastrzeżenia w piśmie z dnia 24.06.2016 r., w których zakwestionowano zakwalifikowanie zawartych umów jako umów zlecenia. Powyższe zastrzeżenia zostały rozpatrzone negatywnie w piśmie z dnia 29.08.2016 r.

(dowód: protokół kontroli, zastrzeżenia do protokołu, pismo o rozpatrzeniu zastrzeżeń).

Odwołujący podał, iż sporządzili z pracownikami umowy o dzieło z uwagi na to, iż uznawali czynności objęte tymi umowami za dzieło.

(dowód: częściowo zeznania M. K. (1)).

Sąd odmówił wiary zeznaniom odwołującego M. K. (1) w części dotyczącej tego, iż strony łączyły umowy o dzieło, a to z przyczyn podanych niżej.

Sąd Okręgowy Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

W świetle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynionych na jego podstawie ustaleń, odwołanie nie jest zasadne i jako takie podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 pkt 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych z dnia 13.10.1998 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 121.) osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia oznaczonego w umowie jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Z mocy art. 13 pkt. 2 zleceniobiorcy obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają od dnia oznaczonego w umowie, jako dzień rozpoczęcia jej wykonywania do dnia rozwiązania lub wygaśnięcia tej umowy.

Na podstawie zaś art. 66 ust. 1 pkt 1 e ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych z dnia 27.08.2004 r. (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 581) obowiązującej od dnia 1.10.2004 r. osoby spełniające warunki do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, które są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu Cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, podlegają obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego.

Stosownie do art. 36 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych każda osoba objęta obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowym podlega zgłoszeniu do ubezpieczeń społecznych. Obowiązkiem płatnika składek – z mocy art. 46 ust. 1 i art. 47 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – jest obliczanie, rozliczanie i opłacanie należnych składek za każdy miesiąc kalendarzowy oraz przysyłanie w wyznaczonym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłacanie składek za dany miesiąc.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 i 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej

umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, stanowi przychód, o którym mowa w art. 4 pkt 9 (to jest przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia), jeżeli w umowie określono odpłatność za jej wykonywanie kwotowo, w kwotowej stawce godzinowej lub akordowej albo prowizyjnie.

Na wstępie wskazać należy, że umowa zlecenia i umowa o dzieło to podstawowe kontrakty usługowe, konkurencyjne w stosunku do umowy o pracę. Różnica między tymi dwoma rodzajami umów jest dla podmiotów zatrudniających bardzo istotna, bowiem wiąże się z różnymi konsekwencjami prawnymi. Prawidłowa kwalifikacja zawieranej umowy nie zawsze jednak jest sprawą oczywistą. Podczas gdy umowy o dzieło rodzą określone obowiązki z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych odnośnie naliczania i odprowadzania składek ubezpieczeniowych tylko wówczas, gdy są zawierane z własnymi pracownikami, to umowy zlecenia pociągają za sobą skutki ubezpieczeniowe bez względu na to, z kim są zawierane – z własnym pracownikiem czy z osobą z zewnątrz. Zatem jeśli dana umowa zostanie błędnie uznana nie za umowę o dzieło, ale za umowę zlecenia, to naliczenie w stosunku do niej składek na ZUS będzie niedozwolone, podobnie jak brak naliczenia składek w przypadku umowy zlecenia, która niewłaściwie została zakwalifikowana jako umowa o dzieło. Decydująca jest treść, a nie nazwa umowy. Aby prawidłowo ustalić, z jaką umową mamy w danym przypadku do czynienia, tzn. czy jest to umowa zlecenia, czy umowa o dzieło, należy kierować się jej treścią, zadaniem, jakie osoba zatrudniana ma do wykonania, czyli istotą obowiązków umownych, jakie osoba ta na siebie przyjmuje.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie jest kwalifikacja prawna czynności wykonywanych w ramach zawartych umów pomiędzy A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) i M. K. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w O. (ocena czy czynności te wykonywane były na podstawie umowy zlecenia czy umowy o dzieło), czego pochodną jest ustalenie obowiązku uiszczenia odpowiednich składek ubezpieczeniowych.

Odnosząc się do powyższej spornej kwestii wskazać należy, iż stosownie do art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie, przy czym do umowy o świadczenie usług stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). W doktrynie panuje pogląd, że przedmiotem umowy o świadczenie usług jest dokonanie określonej czynności faktycznej, która nie musi prowadzić do osiągnięcia indywidualnie oznaczonego rezultatu. Chodzi tu zatem o umowy zobowiązujące do dokonania jednej lub wielu czynności faktycznych (także stałego ich dokonywania).

Stosownie do treści art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem umowy jest zatem zobowiązanie do wykonania określonego dzieła, które może mieć charakter materialny, jak i niematerialny, zaś sama umowa jest umową rezultatu.

Umowa o dzieło, zresztą podobnie jak i zlecenia/świadczenia usług została w pełni uregulowana w kodeksie cywilnym. Zatem ustalając charakter prawny zawartej pomiędzy stronami czynności prawnej, badać należy poszczególne cechy tych umów określone w przepisach kodeksu cywilnego.

Nie ulega wątpliwości, że przepisy o zleceniu nie mają zastosowania do czynności będących przedmiotem umowy o dzieło, bowiem wykonanie dzieła, zgodnie z prezentowanym w doktrynie poglądem, nie mieści się w pojęciu usługi w i rozumieniu art. 750 k.c.

Umowę o dzieło zalicza się do kategorii „umów rezultatu” i przeciwstawia umowie zlecenia - jako „umowie o staranne wykonanie usługi”. W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienie doprowadziły w przyszłości do konkretnego, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Tymczasem umowa zlecenia takiego rezultatu - jako koniecznego do osiągnięcia -nie akcentuje. Elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia nie jest zatem wynik, lecz starania podejmowane w celu osiągnięcia tego wyniku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z 21.12.1993 r. sygn. III AUr 357/93. opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych rok 1994, Nr 6, póż. 49, str. 63; wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 26.01.2006 r. sygn. III AUa 1700/05, opubl: Orzecznictwo

Sądów Apelacyjnych rok 2008, Nr 3, póż. 5, str. 55; wyrok Sądu Najwyższego z 13.03.1967 r. sygn. I CR 500/66; opubl. Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych rok 1968, Nr 1, póż. 5).

Dokonując kwalifikacji konkretnej umowy należy w pierwszej kolejności badać, czy świadczenie będące przedmiotem zobowiązania ma cechy dzieła. Dzieło stanowi zawsze zjawisko przyszłe, jest czymś, co w chwili zawarcia umowy nie istnieje, lecz ma dopiero powstać w jakiejś określonej przyszłości. Rezultat, o jaki umawiają się strony, musi być z góry określony, i może przyjmować zarówno postać materialną jak i niematerialną. Cechą konstytutywną umowy o dzieło jest, aby rezultat ten był obiektywnie osiągalny i w konkretnych warunkach pewny. Dzieło musi mieć indywidualny charakter i odpowiadać osobistym potrzebom zamawiającego. Podkreślenia wymaga, że celem umowy o dzieło nie jest czynność (samo działanie lub zaniechanie), która przy zachowaniu należytej staranności prowadzić ma do określonego w umowie rezultatu, lecz samo osiągnięcie tego rezultatu. W umowie o dzieło chodzi zawsze o osiągnięcie umówionego rezultatu, niezależnie od rodzaju i intensywności świadczonej w tym celu pracy i staranności.

Tymczasem umowa o świadczenie usług jest umową starannego działania, jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. W umowie zlecenie można wskazać rezultat, który powinien być osiągnięty, a podejmujący zlecenie powinien podejmować starania by go osiągnąć. Jednak w odniesieniu do umowy zlecenia po pierwsze nie da się określić zamierzonego rezultatu w sposób pewny, a po drugie nie sposób przewidzieć, w jakim stopniu zostałyby on osiągnięty.

W odróżnieniu od umowy zlecenia, umowa o dzieło wymaga, by starania przyjmującego zamówienia doprowadziły do konkretnego, w przyszłości, indywidualnie oznaczonego rezultatu. Umowa zlecenia nie akcentuje tego rezultatu, jako koniecznego do osiągnięcia, nie wynik zatem (jak w umowie o dzieło), lecz starania w celu osiągnięcia tego wyniku, są elementem wyróżniającym dla umowy zlecenia, tj. przedmiotem istotnym (wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 21.12.1993 r. III AUr 357/93).

Sposób wykonania dzieła pozostawiony jest w zasadzie uznaniu przyjmującego zamówienie, byleby dzieło miało przymioty ustalone w umowie lub wynikające z charakteru danego dzieła. Przyjmujący zamówienie nie ma także, co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy, jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności /por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28.03.2000 r. sygn. II UKN 386/99, opubl. OSNP2001/16/522/.

A zatem z umową rezultatu mamy do czynienia wtedy, gdy spełnienie świadczenia przez dłużnika polega na doprowadzeniu do określonego efektu. W tego typu umowach jedynie taki stan będzie uznany za wykonanie zobowiązania. Z kolei z umową starannego działania jest związany obowiązek dłużnika działania w sposób sumienny w kierunku osiągnięcia danego rezultatu, przy czym już samo sumienne działanie jest spełnieniem świadczenia, niezależnie czy ostatecznie zostanie osiągnięty zamierzony rezultat czy nie. (Kosmus B. artykuł „Kilka mitów z zakresu teorii umów” GSP 2000/2/309 teza 2).

Zdaniem Sądu zawarte pomiędzy A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) i M. K. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w O. umowy dotyczące rozbioru drobiu, zszycia elementów krawieckich do mebli, wytworzeniu cegieł są umowami starannego działania, bowiem na jej podstawie zlecający oczekiwał od zleceniobiorcy wykonywania pracy polegającej na podjęciu wszystkich koniecznych czynności związanych z dokonywaniem uboju drobiu, rozbioru kur, zszycia elementów krawieckich do mebli, wykonania cegieł.

Istotą pracy A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) był rozbiór drobiu, pakowanie drobiu, zszycie elementów krawieckich tapicerowanych części mebli, wykonywanie cegieł.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle przeprowadzonych rozważań, umowy zawarte pomiędzy odwołującym a A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) nie można uznać za umowy o dzieło, gdyż wykonywane przez te osoby czynności są charakterystyczne dla umowy o świadczenie usług.

Nadto wskazać należy, że wypłata wynagrodzenia nie była uzależniona od żadnego rezultatu czy wyniku. Wynagrodzenie wypłacane było w stawce określonej za godzinę pracy.

Podkreślenia wymaga, że także sposób wykonania umowy nie został pozostawiony w zasadzie uznaniu wykonującego pracę co jest charakterystyczne dla umów o dzieło. W przedmiotowej sprawie pracownicy wykonywali umowę w miejscu, czasie i na zasadach ściśle określonych przez firmę - tam gdzie odbywały się prace związane z rozbiorem drobiu, szyciem elementów tapicerki mebli, produkcją cegieł.

Kolejną cechą wskazującą na to, że zawarta umowa nosi cechy umowy zlecenia jest to, że przyjmujący zlecenie musi w zasadzie wykonać czynność, do której się zobowiązał osobiście, powinien przy tym działać z należytą starannością. Dopuszcza się możliwość wykonania zlecenia przez osobę trzecią - zastępcę. Powierzenie zlecenia osobie trzeciej jest możliwe wtedy, gdy to wynika z umowy, następuje po zawiadomieniu o tym fakcie dającego zlecenie, a przyjmujący zlecenie odpowiada za niewłaściwe działanie zastępcy, ale tylko na zasadzie winy w wyborze.

Z zawartej pomiędzy stronami umowy nie wynika, że zleceniobiorca mógł powierzyć wykonywanie zlecenia osobie trzeciej bez zgody firmy. Gdy zdarzyło się, iż pracownik nie mógł przyjąć wykonywać pracy, pracę wykonywała inna osoba.

Z regulacji kodeksowej umowy o dzieło wynika, że przyjmujący zamówienie nie ma co do zasady, obowiązku osobistego wykonania dzieła, chyba że wynika to z umowy lub charakteru dzieła (np. dzieło artystyczne). Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu zawsze obciąża przyjmującego zamówienie. Przy czym odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy jest odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu. Pracownicy w niniejszej wykonywali poprawki w tracie pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych, umowy zawartej pomiędzy A. A., T. B., K. K. (1), O. D., I. A., I. B. (3) i M. K. (1) prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...) w O. nie można uznać za umowy o dzieło. W uznaniu Sądu, przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, iż rzeczywistą wolą stron umowy było świadczenie usług a nie wykonanie dzieła, gdyż to nie wynik, ale określone działania były istotne dla realizacji umowy i z tych też działań pracownicy byli rozliczani.

Istotą umowy o dzieło jest osiągnięcie określonego, zindywidualizowanego rezultatu w postaci materialnej lub niematerialnej. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do określonego rezultatu /por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 26.01.2006 r. sygn. III AUa 1700/05, opubl. OSA 2008/3/5/. Takie też czynności były wykonywane przez pracowników. Treścią bowiem zobowiązania pracowników było wykonywanie określonych czynności. Pracownicy nie mieli samodzielności w wykonaniu zlecanej pracy, gdyż wykonywali ją zgodnie z instrukcją zamawiającego oraz wskazanym przez niego miejscu. Wykonywane przez pracowników czynności polegały na wykonywaniu uboju i rozbioru drobiu, pakowaniu drobiu, zszywaniu elementów tapicerki meblowej, wykonywaniu cegieł.

Osiągnięty efekt pracy pracowników nie był dziełem w rozumieniu przepisów Kodeksu Cywilnego.

Zdaniem Sądu orzekającego czynności wykonywane przez pracowników były w istocie realizowane w ramach umów starannego działania, mających charakter umów zlecenia, co rodzi obowiązek objęcia ich ubezpieczeniem emerytalnym, rentowym oraz zdrowotnym i wypadkowym z tytułu wykonywania umów zlecenia na rzecz firmy odwołującej. Odwołujący dokonał sztucznego rozgraniczenia czynności obejmujących w zasadzie jeden proces technologiczny i część z nich objął umowami o dzieło, a część umowami zlecenia, przy czym wynagrodzenie z umów

zlecenia było określone na poziomie o lub kilkadziesiąt zł, natomiast zasadnicze wynagrodzenie przypisano umowom nazwanym umowami o dzieło.

Sąd odmówił wnioskowi odwołującego o przesłuchanie jako świadków osób o nazwiskach: I. A., A. A., T. B., O. B., I. B. (1), K. B., P. B., S. B., M. C., L. C., I. C., O. C., O. D., P. D., I. D., L. D., A. F., V. F., I. G., M. G., S. G., W. H., V. H., R. H., T. I., O. I., J. I., P. K., M. K. (2), D. K., J. K., V. K., K. K. (1), I. K., S. K., A. K., O. K., R. L., I. L., O. L., M. L., A. M., O. M., I. N., V. P., V. P., N. P., O. P., S. P., M. P., O. P., S. S., O. S., E. T., Y. T., M. T., I. T., O. V., M. V., V. Y., D. Z. - odwołujących objętych niniejszym postępowaniem i postępowaniami w innych sprawach, uznając, iż wniosek ten służy jedynie sparaliżowaniu niniejszego postępowania, a okoliczność w jaki sposób pracownicy świadczyli pracę jest właściwie niesporna. Osoby objęte niniejszymi sprawami, jeśli się stawiły, zostały przesłuchane jako strona.

Sąd zawiadomił osoby będące obywatelami Ukrainy w miejscu ich zamieszkania w drodze przesyłki pocztowej, korzystając z możliwości przewidzianych stosowną umową międzynarodową, iż takie zawiadomienie jest możliwe, gdy odbiorca przesyłkę przyjmie.

W niniejszej sprawie nie doszło do biegu dwóch umów zlecenia, gdyż w sytuacji, gdy proces technologiczny nadawał się w istocie na sporządzenie jednej umowy zlecenia, dokonano sztucznego rozdzielenia czynności na dwie umowy. W takiej sytuacji sporządzenie jednej umowy na wysoką kwotę, a drugiej – wcześniejszej na kwotę symboliczną, zmierza w istocie do obejścia przepisów prawa czyli jest sprzeczne z obowiązującymi przepisami. Podleganie ubezpieczeniu społecznemu powinno nastąpić z umowy zlecenia z podstawą odpowiadającą osiągniętym faktycznie realnym przychodom z wykonanej pracy.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Stosownie do wyników postępowania, na podstawie art. 98 k.p.c., Sąd obciążył w pkt 2 sentencji wyroku, odwołującego obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 832,50 zł, tj. w wysokości odpowiadającej 1/3 stawek liczonych z uwzględnieniem wartości przedmiotu sporu we wszystkich połączonych sprawach, uwzględniając ich jednorodność.

SSO Marzena Głuchowska